

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

MACEDONIA

АНАЛИЗА

НА КРЕДИТНАТА СПОСОБНОСТ НА
ОПШТИНА СТРУМИЦА

АНАЛИЗА

НА КРЕДИТНАТА СПОСОБНОСТ НА ОПШТИНА СТРУМИЦА

**- Прилог кон Прирачникот за
анализа на кредитоспособноста
на локалната самоуправа -**

Оваа публикација е подготвена од Ѓорѓи Јосифов со великодушна поддршка на американскиот народ преку Агенцијата на САД за меѓународен развој (УСАИД)

Мислењата изразени во оваа публикација им припаѓаат на авторите и не ги изразуваат ставовите на Агенцијата на САД за меѓународен развој или на Владата на Соединетите Американски Држави

Издавач:

Проект за деловно опкружување –
Агенција на САД за меѓународен развој

Автори:

Ѓорѓи Јосифов, Марјан Николов

Лектор:

Виолета Арнаудоска

Компјутерска подготовка и печатење:

МагнаСкен

Тираж: 300 примероци

Скопје, ноември, 2007

Содржина:

Предговор	5
Профил на општината	6
Финансиска анализа	6
А) Индикатори за приходи	7
Б) Индикатори за расходи	7
В) Индикатори за капитални приходи / расходи	7
Г) Индикатори за население	7
Останати фактори кои позитивно делуваат врз кредитоспособноста на општината	10
Економска класификација	14
Функционална класификација	14
Заклучок за кредитната способност на Општина Струмица	15
Население	16
Работна сила	18
Локална економија	21
Наоѓања од документацијата за Струмица	27
Заклучок	28

Предговор

Оваа анализа е изработена во рамките на проектот на УСАИД за Деловно Опкружување, како продолжение на заедничките активности превземени од претходниот Проект за Децентрализација на УСАИД кои беа и се насочени кон утврдување на кредитната способност, како предуслов за задолжување на општините во Македонија.

Оваа анализа, како и индикаторите кои овде се применуваат, не претставуваат кредитен рејтинг на општината, туку само алатка за утврдување на општата кредитна состојба на општината.

Во текот на изработката на оваа анализа на кредитната способност се користеа материјали и документи кои се во сопственост на Локалната Самоуправа Струмица. Исто така, несебична помош и придонес во реализацијата на оваа публикација дадоа и раководителите на одделението за финансии и буџет, Евгенија Граматикова, како и Зоран Георгиев од одделението за локален економски развој на општина Струмица.

Голема благодарност до сите нив.

Скопје,
Ноември, 2007

Ѓорѓи Јосифов
Марјан Николов

ПРОФИЛ НА ОПШТИНА СТРУМИЦА

Општина Струмица се протега во југо-источниот дел на Република Македонија,² во плодната Струмичка котлина, на површина од 322 км². Лоцирана е на тромеѓето помеѓу Македонија, Бугарија и Грција. Општина Струмица, од исток се граничи со Општина Босилово, на запад со Општина Конче, на север со Општина Василево, на југоисток со Општина Ново село, а на југозапад со Општина Валандово.

Општина Струмица има релативно добра поврзаност и тоа од повеќе патни правци. На североисток преку Општина Радовиш и на југозапад преку Општина Валандово се поврзува со останатите населени места во Република Македонија, а непосредната близина до земјите од Европската Унија, Грција и Бугарија, придонесуваат Струмица, од комуникациско-сообраќаен аспект, да има важно стратегиско значење за Македонија.

Согласно статистичките податоци од пописот во 2002 година, а според последната територијална организација од 2004 година, големината на населението на Општина Струмица изнесува 54.676 жители, и тоа е воедно најгусто населено подрачје во државата, со 169,8 жители на 1 км².

ФИНАНСИСКА АНАЛИЗА

Оваа анализа е изработена врз основа на податоците за извршување на Буџетот на општина Струмица за периодот 2005 - 2007 година.

ФИСКАЛНИ ИНДИКАТОРИ**Индикатори за приходи**

	2005	2006	2007
Даночни приходи / сопствени приходи	0,858	0,837	
Даночни приходи / вкупни приходи	0,582	0,618	
Даночни приходи / трансфери од централна власт	1,811	2,831	
Сопствени приходи / вкупно приходи	0,678	0,738	
Приходи од такси и надоместоци / сопствени приходи	0,651	0,648	
Приходи од такси и надоместоци / вкупни приходи	0,441	0,478	
Приходи од ДДВ и ПДД / вкупни приходи	0,097	0,156	
Трансфери од централна власт / вкупни приходи	0,321	0,218	

Индикатори за расходи

	2005	2006	2007
Тековно оперативно салдо врз тековно оперативни расходи	0,722	0,713	
Оперативни расходи / тековно оперативни приходи	0,581	0,584	
Капитални расходи / вкупни буџетски расходи	0,483	0,413	
Капитални расходи / тековно оперативни расходи	1,098	0,819	

Капитални приходи / Капитални расходи

	2005	2006	2007
Капитални приходи / вкупни приходи	-	0,044	
Трансфери за капитални намени / вкупни приходи	0,088	0,091	
Капитални расходи / вкупни расходи	0,483	0,413	

Индикатори за население

	2005 МКД	2006 МКД	2007
Вкупни буџетски приходи / население (глава на жител)	2.159	2.790	
Сопствени приходи / население	1.464	2.060	
Тековно оперативни приходи / население	1.633	2.413	
Капитални расходи / население	1.042	1.154	
Тековно оперативни расходи / население	948	1.408	
Трансфери од централна власт / население	694	609	
Капитални трансфери / население	191	254	

Од овие табеларни прегледи можеме да изведеме неколку важни заклучоци при утврдувањето на кредитната способност на Општина Струмица:

1. Значително ниво на флексибилност во поглед на приходите. Имено, Општина во текот на своето работење во изминатите две години, од ниво на релативно средно ниво на зависност од централните трансфери преминува кон намалено ниво на зависност, илустрирано преку порастот од 67,8% во 2005 година на 73,8% во 2006 година, учество на сопствените приходи во вкупните приходи.
2. За сметка на тоа, очекувано, се намалува влијанието од трансферите од централната власт од 32,1% во 2005 година на 21,8% во 2006 година учество во буџетските приходи. Приходите по основ на ново воведените т.н. поделени даноци ДДВ и персонален данок на доход бележат пораст во учеството на вкупните приходи од 9,7 % до 15,6% во 2006 година.
3. Учеството на даночните приходи во вкупните приходи за 2006 год. забележуваат благ пораст во однос на 2005 год. или 61,8% наспроти 58,2%, но сега во споредба со значајно повисоко ниво на реализирани приходи, 152.538.844 денари во 2006 година во однос на 118.061.882 денари остварени во 2005 година или пораст од 29,2%. Ова укажува на фактот дека општината е во состојба да генерира значително зголемено ниво на даночни приходи, како резултат на зголемената даночна база, како и зголемен фискален напор поради преносот на надлежноста од централно на локално ниво.
4. Нивото на реализација на тековно-оперативните приходи, како и на тековно-оперативните расходи

го констатира фактот дека 58,4% од тековно-оперативните расходи во 2006 година се покриени од тековно-оперативните приходи и остатокот на средства од 41,6%, или цца 55 милиони денари може да бидат искористени за задолжување на општината или може да бидат распределени кон отплата на евентуален долг кој би произлегол од задолжување на пазарот на капитал на општина Струмица.

5. Бележиме стабилно ниво на салдото на тековно оперативното работење во однос на тековно оперативните расходи во изминатите две години, индекс 0,713 во 2006 година, што укажува на прилично висок кредитен потенцијал на општината за превземање на кредитни обврски.
6. Исто така, релативно стабилно е нивото на инвестиционата активност на Општината, иако учеството на капиталните расходи во вкупните расходи во 2006 година изнесува 41,3% и е намалено за 7 процентни поени во однос на 2005 година, но апсолутниот износ бележи зголемување за цца 6 милиони денари. Ова состојба се должи на зголемените вкупни буџетски расходи на општината во 2006 во однос на 2005 година.
7. Констатираме намалување и кај капиталните расходи во споредба со степенот на реализација на тековно-оперативните расходи. Имено, од ниво на реализација од 109,8% во однос на резлизираниите тековно-оперативни расходи во 2005 година, овој процент е намален на 81,9% во 2006 година. Овој податок говори за се уште извонредно висок степен на остварување на финансиските ресурси за капитални намени. Имено индексот кој се движи околу 100 укажува на скоро идентично ангажирање на

финансиските средства како за тековно оперативни, така и за капитални намени, што е секако одличен факт и ја покажува посветноста на општината кон реализација на капиталните проекти.

8. Кај сите индикатори за население / глава на жител, во споредбата 2006 во однос на 2005 година бележиме позитивни промени, освен кај индикаторот за трансфери од централна власт. Сите останати индикатори, како на пр. вкупните буџетски приходи по глава на жител, бележат пораст од 2.159 во 2005 година, на 2.790 денари во 2006 година, или од 2.475 денари се зголемени на 3.866 денари во 2006 година, ако се земат во предвид сите општински приходи. Преостанатите најиндикативни примери, сопствените приходи по глава на жител, како и капиталните расходи се зголемени од 1.464 на 2.060 денари, односно од 1.042 на 1.154 денари по глава на жител во 2006 година.

Останати фактори кои позитивно делуваат врз кредитоспособноста на општината се следните:

1. Ниво на незадолженост на општината за периодот 2004-2006 година. Поради законската неможност за задолжување на општините во периодот до 1-ви јули 2007 година, општина Струмица нема генерирано никакво долгови, а нема ниту затекнати долгови од претходните години. Во моментот, со оглед дека општина Струмица нема долговни обврски, индикаторите за долг не можат да се земат во предвид и заради тоа не можат да влијаат на долгорочната кредитоспособност на општината.
2. Голем потенцијал за економски развој и привлекување на домашни и странски инвестиции. Општина Струмица, согледувајќи ги промените во економско-

социјалните услови на живеење, како и можноста за подобрување на локалната економија, согласно пренесените надлежности на полето на локален економски развој во процесот на децентрализација, има превземено низа на мерки и активности со кои активно го поддржува економскиот раст. Имено, во соработка со останатите општини од струмичкиот регион, Босилово, Ново Село и Василево, заеднички изградија Регионален центар за локален економски развој, со цел да влијаат на подобрување на условите за економски развој, отварање на нови стопански капацитети и зголемување на вработеноста. Изработен е Стратегиски план за економски развој на Струмичкиот микро-регион, а Локалната Самоуправа во насока на стимулирање на нови бизниси и инвестициони активности има донесено одредени поволности при инвестирање преточени во Одлука на Советот за намалување на комуналните такси за изградба на нови производни погони, врз основа на претходно доставени техничка документација, бизнис план од потенцијалниот инвеститор и утврден број на новоотворени работни места. Општината исто така вложува сопствени и донаторски средства во изградба на Центар за заедничка понуда на раноградинарски производи, имајќи го во предвид значењето на регионот како најголем произведен центар во државата за градинарски производи, што претставува директна поддршка на развојот на земјоделството во регионот.

3. Локалната самоуправа има основано Одделение за локален економски развој кое што помага во формирањето и функционирањето на претпријатијата на територијата на општина Струмица. За да им излезе во пресрет на барањата на фирмите за добивање на лиценци и дозволи кои се во надлежност на локалната самоуправа, општина Струмица нео-

дамна отвори Граѓански Сервисен Центар, кој што врши услуги на база едно-шалтерски систем, каде што заинтересираните субјекти исто така, може да добијат информација и за процедурите за отпочнување на регистрација на фирма.

4. Потенцијал за генерирање на значително ниво на дополнителни приходи од сопствени извори. Општината би можела да оствари дополнителни приходи преку зголемување на даночната база, но исто така и врз основа на воспоставување на јавно-приватни партнерства, како и издавање под закуп на објекти во сопственост на општината. Можноста за зголемување на приходите од сопствени извори на приходи во значајна мерка придонесува во обезбедување поквалитетно обезбедување на јавните услуги кон граѓаните, но и како важен фактор во утврдување и алоцирање на трансферите од централно ниво.
5. Следната табела ни го илустрира високото ниво на остварување на максималниот фискален капацитет на општината (пресметан според методата за остварување на даночни приходи). Може да се констатира состојба според која преку зголемен фискален напор на општинската администрација се реализира дополнително ниво на даночни приходи. Имено, сегашниот индекс на реализација на фискалниот капацитет изнесува 97,86%, што укажува на зголемување од 24,17 процентни поени во однос на остварувањата во 2005 година. Фискалниот капацитет за општина Струмица за 2005 год. е утврден на 1.705 денари / жител, додека за 2006 год. тој е зголемен и е пресметан на 1.761 денари / жител.

Фискален капацитет на Општина Струмица (по метода на остварени сопствени приходи).

Општина Струмица	Даночни приходи/ глава на жител МКД	Фискален капацитет/ глава на жител МКД	Индекс (даночни приходи глава на жител/ фискален капацитет глава на жител
2005 год.	1.257	1.705	73,69
2006 год.	1.723	1.761	97,86

6. Доволно ниво на флексибилност во поглед на остварување на приходите и финансирање на надлежностите на општината. Остварувањето на приходите во најголем степен зависи од сопствените капацитети на управување на финансиските ресурси со кои располага општината, а во помала мерка зависи од трансферите од централната власт, што влијае на стабилност на приходите, независност од централната власт во донесувањето на одлуките за финансирање на децентрализираните надлежности и значаен степен на предвидливост на приходите во иднина.

Економска класификација

Расходи (Економска класификација)	Буџетска година 2005			Буџетска година 2006			Буџетска година 2007		
	Планиран	Реализиран	Варијација	Планиран	Реализиран	Варијација	Планиран	Реализиран	Варијација
Плати	20,752,770	18,622,551	0,90	30,453,102	28,399,418	0,93	35,538,200		
Стоки и услуги	38,167,860	31,098,309	0,81	49,875,962	45,436,618	0,91	48,295,741		
Тековни трансфери и субвенции	3,640,000	2,089,998	0,57	4,365,300	3,003,497	0,69	9,029,300		
Капитални расходи	72,532,690	56,978,174	0,79	77,815,256	63,071,999	0,81	115,150,000		
Друго									

Функционална класификација

Расходи (Функционална класификација)	Буџетска година 2006			Буџетска година 2007		
	Планиран	Реализиран	Варијација	Планиран	Реализиран	Варијација
Локална власт (Совет, градоначалник, администрација)	59.890.266	51.662.622	0,86			
Урбанистичко планирање и уредување на просторот	55.157.668	48.765.930	0,88			
Локален економски развој	400.000	100.580	0,25			
Комунални дејности	41.991.000	34.783.446	0,83			
Култура	8.233.781	4.886.528	0,59			
Спорт и рекреација						
Социјална заштита и грижа за децата	12.584.157	10.563.168	0,84			
Образование	48.179.024	41.913.937	0,87			
Противпожарна заштита	10.564.386	7.813.357	0,74			

ЗАКЛУЧОК ЗА КРЕДИТНАТА СПОСОБНОСТ НА ОПШТИНА СТРУМИЦА

Спроведената анализа упатува на заклучок дека Општина Струмица има изразена флексибилност во однос на буџетските приходи со оглед на фактот што самостојно ги администрира и собира локалните даноци и такси и што сопствените приходи учествуваат со повеќе од 70% во вкупните приходи на општината.

Стабилниот долгорочен изглед на Општината е одраз на сегашното, но и идното очекувано зајакнување на приходната страна на Буџетот, кое што пак е тесно поврзано со позитивните економски движења не само во Струмица, туку и пошироко, на ниво на целиот Струмички регион.

Исто така и можноста од воведување на нов извор на буџетски приход, данок на имот за правни лица, дополнително позитивно ќе влијае врз зголемување на нивото на тековно-оперативните приходи, со што уште повеќе ќе се подобри кредитна способност на Локалната Самоуправа Струмица.

Очекуваниот притисок од пренесените надлежности на локално ниво, и потребата за нивно адекватно финансирање заради квалитетна испорака на услугите, можеби ќе допринесе кредитната способност да биде намалена, но погореспоменатата можност со новиот даночен извор на приход, може да го компензира овој притисок.

Сепак преку разумно и внимателно менаџирање со општинските финансии, релативно високото ниво на буџетско извршување, јака контрола врз општинските расходи, а што во моментот претставува силна страна на Локалната Самоуправа, ќе и овозможи да финансира поголеми по вредност инфраструктурни проекти, без притоа прекумерно да акумулира тековно-оперативни приходи за исплата на кредити / долгови или други потенцијални обврски.

Продолжувањето на сегашниот тренд на подобрување на локалната економија, а и очекувањето за предвидливи и базирани на цврсти критериуми меѓувладини трансфери во иднина, уште повеќе би ја зголемиле кредитната способност на општина Струмица.

НАСЕЛЕНИЕ

Според статистичките податоци од пописот во 2002 година, а согласно новата територијална организација од 2004 година, Општина Струмица брои 54,676 жители од кои

- 50,01% се од машки пол;
- 49,99% се од женски пол;

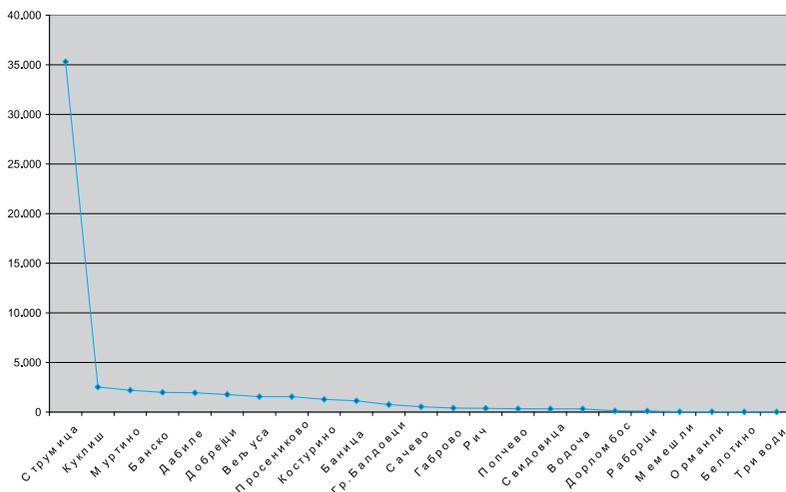
Според старосната структура население до 19 години старост изнесува 27,9%, а население помеѓу 20 и 60 години старост изнесува 58%. Може да се заклучи дека населението во Струмица по старосна структура е поволно за извршување на економски активности со релативно поголеми потреби за сите видови на образовни институции на краток рок но со поголеми потреби за институции за постаро население во среден до долг рок.

Некои показатели за обемот, динамиката на вкупниот пораст на населението				
Струмица	Вкупно население		Промена (пораст) на број населението %	
	1994	2002	1994-2002	1994-2002
	53.336	54,676	1.340	2,5%

Извор: ДЗС.

Во 1994 бројот на домаќинства изнесувал 14.149, а во 2002 16.060 домаќинства. Просекот на членови по домаќинство во 1994 е 3,8, а во 2002 година е намалено на 3,2 членови по домаќинство.

Според образовна структура општина Струмица брои 65,7%

со средно и основно образование, само 6,5% со високо образование (вклучително и доктори и магистри на науки) и скоро една четвртина (24,1%) со непотполно основно и без образование. Уште еднаш се потврдува дека општина Струмица по овие индикатори би требало да постави приоритет на промовирање на образованието. Иако од друга страна земјоделскиот карактер на економијата може да абсорбира ваква образовна структура на население.

Струмица брои 25 населени места со следна дистрибуција на население како на слика 1. Сд сликата се гледа релативно голема концентрација на населението. Повеќе од половина од населението (65%) е концентрирано во урбаниот дел на општината но и руралниот дел од 35% ќе бара соодветен третман и приоритети.

Концентрација на население по населени места

Други демографски податоци се прикажани на следниве табели.

Старосна структура

Возраст	Вкупно
Од 0-19 години	15.256
Од 20-60 години	31.711
Над 60 години	7.709

Структура по образование

Вид на образование	Вкупно
Доктори на науки	8
Магистри на науки	31
Високо образование	2.828
Више образование	1.617
Средно образование	17.007
Основно образование	11.858
Непотполно основно образование	8.569
Без школска подготовка	1.997

Работна сила

Стапка на невработеност во општина Струмица за 2002 изнесува 40,1%, а стапката на вработеност изнесува 39%. Работната сила во Струмица за 2002 година е 25,758. од наредните табели се гледа дека како невработени доминираат неквалификуваните работници. Скоро половина од невработените (41%) се на возраст помеѓу 30 и 50 години.

Гледано од аспект на структурата на работната сила според Агенцијата за вработување, структура на невработеност во Струмички регион според образование е:

Образование	Број
Високо образование	451
Вишо образование	240
Средно стручно образование	2.483
Високо квалификувани работници	0
Квалификувани работници	1.949
Полуквалификувани работници	416
Неквалификувани работници	6.762

Извор: АВРМ од март 2006

Структура на невработени по возраст изнесува како во следната табела:

Возраст	Број
18-30	5458
30-39	2.529
40-49	2.480
50-59	1.522
над 60	312
Вкупно	12.301

Извор: АВРМ од март 2002

Огроман дел од оние кои бараат работа преку Агенцијата за вработување се ниски стручни знаења и вештини, што укажува на постоење на работна сила единствено за развој на трудоинтензивни дејности. Ова за Струмица како земјоделски регион можеби на прв поглед и не е така загрижувачки но битно е дека со образованието па макар и во земјоделието е битно нивото на поседување на посебни знаења и вештини особено во делот на јазиците и широката информатичка писменост.

На следните табели (попис од 2002) се прикажани податоци поврзани со вработеноста, полот, старосната и образовната структура на работната сила во Општина Струмица.

Вработувањето според економските сектори е илустрирано како во следната табела:

	Земјоделство како % од работната сила	Индустрија како % од вкупното	Услуги како % од вкупното	Непознато како % од вкупното
Куклиш	71,9	13,6	14,4	0,2
Муртино	81,2	5,9	12,5	0,4
Струмица	11,7	37,0	50,9	0,4

Извор: ДЗС 2002 година.

Вкупниот приход по жител по основ на пероснален данок на доход според место на живеење прибран од Струмица е 2.850 денари по глава на жител што изнесува 1,3% ефективна даночна стапка од БДП.

Во Струмица има вкупно 5.543 корисници на социјална помош. Цената на квадратен метар за купување во централно градско подрачје изнесува 34.000 денари, а квадратен метар за изнајмување изнесува 150 денари.

Локална економија

Просечниот тригодишен прираст на БДП од 1998 до 2002 година е повисок од просекот за Македонија (4,1%) и изнесува 5,5%, а претежното занимање на населението е земјоделие.

На следнава табела се прикажани основни економски показатели за општина Струмица.

	Население	Површина (км ²)	Стапка на вработеност (попис од 2002)	Стапка на невработеност (попис од 2002)	БДП по жител (ПКМ)	БДП на Струмица како % од БДП на РМ
Струмица	54.676	322	39%	40%	5.956 \$	2,6%

(Објавено во “Националниот извештај за човековиот развој од 2004 Македонија” од UNDP)

Бројот на станови од 15.144 во 1994 се зголемил на 18.460 од кои 3118 се изградени по 1990 година.

Регистрирани деловни субјекти по сектори во Општина Струмица се илустрирани во следнива табела:

Реден број	Сектор	Број на Субјекти
1	Претпријатија	2804
2	Трговски друштва	2849
3	Трговци-поединци	702
4	Останато	381
Вкупно		6736
1	Земјоделство, лов и шумарство	222
2	Рибарство	1
3	Вадење на руди и камен	3
4	Преработувачка индустрија	870
5	Снабдување со електрична енергија, гас и вода	5
6	Градежништво	155
7	Трговија на големо и трговија на мало, поправка на моторни возила, мотоцикли и предмети за лична употреба и за домаќинствата	4171
8	Хотели и ресторани	262
9	Сообраќај, складирање и врски	367
10	Финаниско посредување	3
11	Активности во врска со недвижен имот, изнајмување и деловни активности	202
12	Јавна управа и одбрана, задолжителна социјална заштита	35
13	Образование	24
14	Здравство и социјална работа	108
15	Други комунални, културни, општи и лични услужни активности	308
16	Екстериторијални организации и тела	/
17	Индивидуални земјоделци	690

Извор: www.strumica.gov.mk.

Инфраструктурата во општина Струмица е релативно развиена. Патниот сообраќај е релативно добар. Во патниот сообраќај учествуваат 12.519 патнички и други возила кои се со неповолна просечна старост од 15 години.

Во Струмица има царински терминал каде е сместена и царинска испостава. Најблиска железничка станица е во Миравци со 40 км оддалеченост и Штип со 60 км оддалеченост.

Целата територија на Општина Струмица е покриена со електроенергетска мрежа. Состојбата на постојаната водоводна мрежа е релативно задоволителна. Во тек е имплементацијата на МЕАП програмата, од кои средства ќе се обезбеди водовод до населените места како и промена на застарената водоводна мрежа во градот. За потребите на градот Струмица, изграден е водоснабдителен систем кој користи површинска вода од акумулацијата Турија.

Поделба на правните субјекти по број на вработени е прикажана на следнава табела:

Правни субјекти со број на вработени	Број на правни субјекти
Правни субјекти со 351 - 550 вработени	3
Правни субјекти со 101 – 350 вработени	18
Правни субјекти со 51 – 100 вработени	26
Правни субјекти со 25 - 50 вработени	30
Правни субјекти со 11 - 25 вработени	73
Правни субјекти со 5 - 10 вработени	210
Правни субјекти со 1 - 4 вработени	1754
Трговци поединци со 1 - 4 вработени	147
Вкупно	2261

Извор: ФПИОМ 2006 година.

Понатаму ќе бидат претставени следниве деловни показатели.

Индустрија

Општина Струмица има релативно развиена индустрија. Најзастапена индустриска гранка е текстилната - производство на предиво, тешка и лесна конфекција (вработува 2100 лица по податоци од 2005 година).

Истовремено оваа гранка вработува и најголем дел од работоспособното население. Дрвната индустрија е преставена преку повеќе производствени капацитети кои произведуваат мебел, столарија и дрвена амбалажа. Во Општина Струмица егзистира фабрика за санитарна керамика темелена врз суровинската база на рудникот за неметали и фабрика за производство на тули.

Електро индустријата и металопреработувачката е застапена преку микро производните капацитети со следниве производи: струјомери, пресувани делови и производство на метална галантерија од лим, каси, сефови, сигурности врати, противпожарни ормари, алуминиумска браварија итн. За преработка и повисока финализација на примарното земјоделско производство постојат капацитети за производство на конзервиран зеленчук, преработка на млеко и месо, фабрика за обработка и ферментација на тутун, мелничко-пекарска индустрија, мини производствени погони за производство на слатки и слично.

Рударство

Општина Струмица располага со наоѓалишта на неметали. Експлоатацијата на неметалите датира од 1955 година кога е основан рудникот Огражден. Енормните резерви на фелдспатна и карбонатна минерална суровина, флексибилноста на постројките за подготовка на истите, како и високиот степен на контролирање на квалитетот на материјалот, овозможуваат потполно задоволување на потребите на купувачи по количина и квалитет. Сепак во двегодишниот план од 2005 година, е истакнато дека Струмица не располага со значителни количини на рудно богатство.

Земјоделство

Струмичкиот регион е најголем земјоделски производител во Македонија. Вкупно земјоделски површини во Општина Струмица има 8130 ха и тоа по категории на земјиште:

- Ораници 7156 ха
- Овоштарници 120 ха
- Лозја 137 ха
- Ливади 272 ха
- Пасишта 353 ха
- Трстеници 93 ха

Сточарство

На епизоотилошкото подрачје Струмица егзистираат околу 15.000 грла чупункари (крави, биволи, волови, телиња). Заради усогласување со Европското законодавство на беше донесен Законот за идентификација и регистрација на животните. Со цел реализација на законот на територијата на град Струмица досега е извршено трајно обележување и оматичување на 13.000 говеда. Акцијата тече и ќе се изведува понатаму во согласност со сите европски стандарди и нормативи.

Градежништво

На подрачјето на Општина Струмица постојат регистрирани 155 градежни компании, а носители на градежната активност во Струмица се околу 20 компании. Струмичките градежни претпријатија се занимаваат со проектирање, изведба и градежништво во областите нискоградба и високоградба. Значаен инпут на овој сектор е индустријата за градежни материјали.

Трговија

Општина Струмица има развиена трговска мрежа, а градот Струмица важи за главен шопинг центар во југоисточна Македонија. За април 2008 година се планира изградба на градски трговски центар со 34.000 метри квадратни површина од затворен тип со катна гаража со капацитет за 400 лесни возила.

Туризам

Струмичкиот регион се карактеризира со туристичко географска положба која претставува одредена туристичка вредност и важен фактор за туритичкиот развој. Струмичкиот крај е богат со мошне вредни, па и униктни културно-историски споменици од времето на антиката па се до денес. Некои од нив се добро зачувани, а други се реставрирани, конзервирани или реконструирани.

Поволности за инвеститори

Инвеститорот кој е решен да придонесе за развој на стопанството и бизнис секторот, Општина Струмица му овозможува намалување на комуналната такса. Врз база на целосната документација доставена од инвеститорите, Одделението за Локален Економски Развој изготвува писмен извештај во кој ќе биде образложено намалувањето на комуналната такса. Целата документација ќе биде разгледана и потврдена со одлука на Советот на општина Струмица.

Наоѓања од документација за Струмица

Според анкетата за бизнис климата во Струмичкиот регион изработена од УСАИД (март 2006 година), економијата во овој регион се состои од силен сектор на услужни дејности, работодавците се прилично задоволни од квалитетот на нивната работна сила, а просечната плата во анкетираниите фирми е 10.589 денари. Фирмите немаат проблем со простор за проширување и многу од нив планираат да инвестираат во реновирање на објектите. Планот нивен за инвестирање изнесува 481 милион денари (скоро 8 милиони евра што е скоро 5 пати вкупните приходи на општината) со проценка за нови 367 вработени. позитивно биле оценети услугите од општинската администрација, а повеќето фирми од анкетираниите изјавиле дека во општината има добри услови за вршење на бизнис; еден дел одговориле дека има доволно услови и еден дел дека има слаби услови.

Советот на општина Струмица има донесено двогодишен план за развој на општината во септември 2005 година, но на веб страницата немаше документ/извештај за исполнување на планот. Со овој план се планирало:

- Намалување на комуналните такси за изградба на нови производни погони
- Креирање на инфраструктурата во интерес на развој на економијата (довршување на регионалните патишта Струмица-Радовиш, Куклиш-Банско, Струмица-Просениково, дооформување на пречистителна станица, изработка на проект за гасификација
- Поттикнување и стимулирање на развојот на туризмот
- Стратегија за креирање на нови работни места
- Формирање на центар за локален економски развој
- Формирање на центар за заедничка понуда на раноградinarски производи (визија е достапна на веб страницата за оваа институција)
- Соработка со НВО секторот

Изработен е и профил на Струмичкиот регион со детални квантитативни информации.

Заклучок

Општина Струмица има релативно добро диверзификувана економија имајќи го во предвид нејзиното традиционално земјоделско економско искуство и историјат. Здравоста на економијата во оваа општина се отсликува и со релативно поволната перцепција на претставниците на локалната економија, за квалификуваноста на работната сила, и нивната спремност да вложуваат во капитални објекти и проширување.

Сепак постои одредено непоклопување со структурата на работната сила по образование од официјалните статистики (неповолна) со перцепцијата на работодавачите. Едно објаснување може да биде слабиот статистички информативен систем на Македонија, но и нерегистрираноста на вработените. Општина Струмица има релативно мала категорија на премногу млади и премногу стари, но сепак релативно поголем број на млади под 20 години. Ова бара од општината да на краток рок стави приоритет на сите образовни нивоа, а на среден до долг рок да размислува за стареење на населението. Сепак треба да се следи демографското движење како економски ресурс и инпут и понатаму и преку други показатели.

Во општина Струмица има релативно поволна диверзификација на работодавачи по сектори иако има елементи на концентрација кон текстилната индустрија. Сепак тоа е со традиција и економијата е претежно во приватниот сектор. Преку вработувањето во сектори се гледа силна дивергенција помеѓу урбаниот дел од општината и руралниот дел во смисла на секторот кој ги абсорбира вработените. Позитивно е бидејќи постои размена на село-град производи и услуги и бара повисоко ниво на комуникација. Од овој аспект пак се осеќа потребата од подобра патна мрежа иако е засега на задоволително ниво. Сепак патниот правец

Струмица Радовиш е силно тесно грло за економијата. На среен до подолг рок би требало да се размислува и за железничко поврзување на Струмица со Штип и Миравци.

Општината Струмица овозможува пристап на важни информации и документи на заинтересираните преку Интернет но недостасува анализа на исполнувањата и на тесните грла и/или недостатоци.

Општина Струмица обезбедува одредена доза на доверба за инвеститорите со поволно бизнис опкружување и поттик за потенцијалните инвеститори.

